І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. No. 36. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 24-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1962 ЦЕНТІВ 12 CENTS Ч. 36. VOL. LXVIII.

У ВАШИНГТОНІ І НЮ ЙОРКУ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ТРІЮМФАЛЬНУ ЗУСТРІЧ ҐЛЕННОВІ

Вашингтон. — Столиця готовиться до того, щоб в понеділок 26-го лютого привітати національного героя полковника морської піхоти Джана Г. Ґленна, який перший із американських астронавтів облетів три рази Землю в кабіні „Френдшіп 7". Крім парадного прийняття по головній евню у столиці Конґрес на спільній сесії хоче вшанувати полковника Ґленна тим, що вислухає його промови. Місто Ню Йорк вже поспішилося запросити полковника Ґленна на параду по славній П'ятій Евню, обіцяючи, що влаштує йому таку оваційну зустріч, яку востаннє мав генерал Даґлес МекАртур після повороту з Кореї. Парада в пошану Ґленна відбудеться в Ню Йорку в четвер 1-го березня. В п'ятницю мала відбутися зустріч Ґленна з цілою своєю родиною: жінкою, двома дітьми, батьками Ґленна і батьками його дружини та кількома приятелями. Цілу родину привіз із Вашинґтону на Флориду президент Кеннеді своїм літаком, який прибув до Палм Бічу ще в четвер. В п'ятницю після 10-ої год. перед пол. Президент в Кейп Канаверал мав передати полковникові Ґленнові Медалю Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації та після короткої промови мав вернутися до Палм Бічу, де перебуде кінець тижня і в понеділок має відлетіти до Вашинґтону і з ним на його літаку мають виїхати до столиці і всі члени родини полковника Ґленна та він сам. З Білого Дому на Флориді вийшов наказ до Вашинґтону, щоб федеральні урядовці були звільнені на той час, коли відбуватиметься в понеділок 26-го лютого парадне вітання Ґленна.

Полковник Ґлен гадає, що його лет довкола Землі допоможе визначити ту ролю, яку гратиме сам пілот під час найближчих летів. Згідно з дотеперішнім пляном пільот мав бути тільки пасажером в кабіні. Досвід полковника Ґленна виявив, що людина - пільот може виконувати ті численні функції, які досі мали виконувати різні інструменти. Пільот буде активніший в наступних летах, гадає полковник Ґленн. Це його відкриття має філософічне і технічне значення. Деякі науковці з проєкту Меркурій гадали, що не треба посилати в космічні простори людину, коли машини і інструменти можуть все самі зробити. Лет Ґлена виявив, що людина таки потрібна, бо пільот Ґленн мусів сам керувати контрольною системою після того, як механічна контрольна система виявила деякі хиби. Технічно досвід Ґленна дозволить викинути деякі контрольні інструменти про найближчих летах одної людини, і пізніше трьох астронавтів, які мали б летіти, згідно з дальшими плянами, на Місяць. Це дозволить так виеквіпувати кабіну, що вона зможе летіти довкола Землі не три рази, а 18 разів, бо кабіна буде набагато легша, не маючи стільки, як було досі, інструментів. Людина мала б грати головну ролю при плянованих зустрічах астронавтів під час запланованих летів. В п'ятницю в ранці віце-презид. Линдон Б. Джансон полетів на острів Ґренд Турк і звідтам разом із полк. Ґленном прибув до Кейп Канаверал на Флориді, де першого американського астронавта привітав президент Кеннеді. Після того полк. Ґленн відбув пресову конференцію.

Найближчим американським астронавтом буде майор Донелд К. Слейтон

Кейп Канаверал, Флорида. — З проєкту Меркурій повідомляють, що на найближчого астронавта призначили 37-річного майора летунства Донелда К. Слейтона, який призначений був на можливого наступника астронавта полковника Джана Г. Ґленна, і який вітав його на острові Ґренд Турк після успішного лету довкола Землі. Перед кінцем цього року проєкт Меркурій плянує, крім Слейтона, вислати ще одного або і двох астронавтів на трикратний лет довкола Землі. Всіх астронавтів було 7, і з них три вже літали. В 1963 році плянується вислати астронавта, щоб 18 разів облетів Землю. В 1963-му році астронавт мав би зустрінутися з кабіною без людини під час лету довкола Землі, а в 1964 році астронавти мали б мати зустріч із астронавтами під час лету довкола Землі. Якщо все буде йти без перешкод, то в 1967-му році може відбутися подорож людини на Місяць.

Поштова марка з астронавтом — філателістичний бестселлер

Ню Йорк. — Зараз після третього лету довкола Землі астронавта Джана Г. Ґленна в дні 20-го лютого поштовий департамент у Вашинґтоні видав наказ відкрити ті пачки, які були вислані ще в листопаді 1961-го року, і на яких був напис „Не відчиняти!" — та продавати 4-центові марки з приводу успішного лету американського астронавта. На марках є напис „Ю. С. Мен ін Спейс" і „Проджект Меркурі". 120 мільйонів цих марок розхапали філателісти вже в першому дні продажу, і департамент пошти наказав додрукувати ще 100 мільйонів. На марках є кабіна, що летіла довкола Землі, в промінях Сонця над Землею.

КОНВЕНЦІЯ, ІНВЕСТИЦІЇ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ СПРАВИ ТА ВИДАВНИЧІ ПРОБЛЕМИ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ ЧЕРГОВИХ НАРАД ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УНСОЮЗУ

З УСПІХОМ РОЗГОРТАЄТЬСЯ КАМПАНІЯ: КОЖНИЙ ПО 25 ЧЛЕНІВ ДЛЯ 25 КОНВЕНЦІЇ

Джерзі Ситі. — Недалека вже 25-та конвенція Українського Народного Союзу, що має відбутися з кінцем травня ц. р. в Ню Йорку, перевірка давніх та вирішених нових інвестицій фондів, широко розгорнена організаційна активність із замітними успіхами, видавничі проблеми, підготова до нового сезону Союзівки, оселі УНСоюзу, можливість евентуальної злуки Союзів та ряд інших справ і проблем були предметом чергових цілоденних нарад Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу, що відбулися тут в головній канцелярії УНСоюзу минулої середи, 21-го лютого. Наради відкрив і ними проводив головний предсідник Иосип Лисогір і в них, крім нього, взяли участь усі члени Екзекутиви: заступники гол. предсідника інж Степан Куропась і п-ні Анна Герман, гол. секретар д-р Ярослав Падох і гол. касир Роман Слободян, як також голова Контрольної Комісії д-р Вол. Ґалан і ред. А. Драган. Звітуючи про стан і діяльність фінансового відділу, гол. касир Роман Слободян поінформував, що від останніх нарад Екзекутиви, які відбулися з кінцем минулого року, інвестовано у вартісних паперах - бондах та гіпотечних (морґеджових) позичках нових 480,000.00 долярів, характеризуючи стан цих інвестицій та інформуючи про пляновані нові. З його звіту виходить, що в минулому 1961-му році фонди УНСоюзу збільшилися на $1,430,654.91. Коли мова про інвестиції впродовж того року, то найбільшу суму, бо $1,344,800.00 інвестовано в гіпотечних позичках, включаючи в це також $505.351.00 сплачених гіпотечних позичок, отже інвестиції в гіпотеках збільшились впродовж 1961-го року на $837.448.00. В бондах інвестовано впродовж того року $736.038.00, з того $511.292.00 нових фондів, а $224.745.00 переінвестовано з продажу набутих раніше бондів. Поважну рубрику становлять також інвестиції в позичках на членські грамоти. Всіх інвестицій в позичках на членські грамоти було $90,677.00. З окремим вдоволенням головний касир ствердив, що в минулому році поважно збільшилася висота прибутків від інвестицій, бо виносила 3,84%. Головний касир поінформував, що між плянованими біжучими видатками передбачається в цьому році виплату збільшеної дивіденди членам на загальну суму 215.500 долярів, себто на 58.000 долярів більше, ніж у попередньому році, на що дозволяє зокрема добра інвестиційна господарка майном УНСоюзу. Оцінка членських грамот в тому році досягла 132.4%.

Могутній розвиток виказує організаційний відділ, за який звітував його керівник, головний секретар д-р Ярослав Падох. З його звіту виходить, що в минулому, тобто в 1961 році в передконвенційній кампанії приєднано разом 4,830 нових членів, яких забезпечено на загальну суму $4,700,000.00. Загальний стан членства зріс за 1961 р., на 1,841 члени, коли взяти під увагу, що УНСоюз мав 1-го січня 1961 року 79,600 членів, а з кінцем грудня 61 осягнув число 81,441 члена. Цих вісімдесят одна і близько пів тисячі членів були забезпечені в УНСоюзі на суму $61,894,377.00. Стан активного членства, без грамот з повністю виплаченими вкладками та грамот на безплатному продовженні, зріс за 1961 рік на 1 213 членів і осягнув число 75,056 членів. Цим самим передконвенційну кампанію можна вважати за дуже успішну, бо вона занотувала вперше осягнення в числі активних членів 75,056, а в загальному числі членів вперше осягнено 80 та 81 тисячу членів. Щодо організації нових членів найуспішнішим був минулий грудень, в якому встановлено в цьому відношенні новий рекорд не тільки за місяць грудень, але й взагалі за якийнебудь місяць від одинадцяти років, тобто від часу великого напливу до ЗДА нової іміґрації. Січень 1962 року показався теж надзвичайно успішним, бо в ньому УНСоюз здобув 417 нових членів. Як на січень, який звичайно виказував застій в організаційній праці, це теж дуже добрий осяг. Відрадним явищем є також і те, що аплікації дальше наспівають до Гол. Канцелярії і в лютому у доказній кількості і можна сподіватися дальших успіхів.

Дебатуючи над організаційними справами, зокрема підкреслювано успіх нової організаційної конвенційної кампанії, що проходить тепер під гаслом: кожний по 25 членів для 25-ої конвенції!

Гол. предсідник Иосип Лисогір дав загальний огляд стану і розвитку всіх ділянок організації, включно зі Союзівкою, оселею УНСоюзу біля Керґонксон. В минулому році фінансові вплили Союзівки виносили 217,000 долярів, з чого покрито всі адміністраційні видатки і залишилося кругло $30,000.00 чистого прибутку, що його використано на дальшу розбудову оселі. До цієї розбудови належить — крім ряду інших поліпшень — головно будова нового великого павільйону біля басейну і клюбу „Веселка". Павільйон, що його ставить українське будівельне підприємство, уже в головній частині готовий: заложено вже сталеву конструкцію та в більшості вимуровано стіни. Залишається ще дах, який служитиме рівночасно за велику плятформу для забав і активности під вільним небом під час погоди, як також викінчення стін і внутрішнього устаткування. Павільйон буде відданий до вжитку гостей вже в найближчому літньому сезоні. Переведено також ряд інших поліпшень, зокрема збільшено водопровідну систему, подиктовану також потребами безпеки й охорони від вогню, що з черги зменшить кошт забезпечення. В новій системі великий купальний басейн можна вже буде заповнити свіжою водою впродовж одного дня, згл. ночі. Вже почалася відповідна підготова до нового сезону, зокрема до відповідної культурно-виховної активности.

Новий великий павільйон — вартісний додаток до багатьох вигод Союзівки. На тому місці, зглядно під тим місцем, де досі була плятформа до танців під вільним небом між басейном і клюбом „Веселка", тепер виростає нова конструкція великого павільйону, що займає майже вдвоє стільки місця, що займала плятформа. Тепер збільшену плятформу до танців під вільним небом становитиме дах павільйону, під яким буде вигідне приміщення для сотень осіб на активність під час дощу, як також на збори, конвенції, культурні імпрези тощо в усіх порах року. На фото: конструкція нового павільйону.

Ред. А. Драган інформував про видавничі справи, зокрема про англомовну Енциклопедію Українознавства, яка вже є в процесі друку у видавництві одного з великих університетів.

Багато уваги приділено на нарадах справам, зв'язаним з недалекою конвенцією УНСоюзу, як і самій конвенції. По Відділах УНСоюзу продовжується вибір делеґатів і до гол. канцелярії вплинуло вже кругло 200 повновластей, отже приблизно половина із передбачуваної загальної кількости. Після закінчення вибору, всі повновласті будуть дбайливо перевірені Екзекутивою та предложені опісля Верифікаційній Комісії. Поодинокі непорозуміння, що трапились лише у кількох випадках, Екзекутива намагається вияснити негайно після їх зголошення. Після закінчення вибору делеґатів, Екзекутива, згідно зі статутом, найменує передбачені цим статутом комісії. Рішено, щоб уже з початком квітня в „Свободі", органі УНСоюзу, започаткувати друк конвенційних проєктів і пропозицій, даючи цим делеґатам, Відділам і їх Окружним Комітетам більше, ніж звичайно, часу і можливостей висловити свої побажання, проєкти і пропозиції для добра і розвитку їхньої організації.

Гол. предсідник И. Лисогір, інформуючи про дотеперішній стан підготови до 25-ої конвенції та її успішного переведення, м. і. повідомив, що на конвенцію запрошено цілий ряд видатних державних і суспільних діячів, між ними, як почесного гостя, і президента З'єдинених Держав Джана Ф. Кеннеді. Відповідь на це запрошення ще досі не прийшла. Він дальше інформував, що звіти всіх членів Головного Уряду, як і в попередніх роках, будуть надруковані і своєчасно вислані всім делеґатам, даючи їм можливість познайомитись та обміркувати ці звіти вже перед конвенцією, тим більше, що члени Головного Уряду, згідно з рекомендацією попередньої конвенції, будуть на самій конвенції тільки загально реферувати свої звіти та додавати до них відповідні завваги, але не читати їх в цілости. Полагоджено всі справи, зв'язані з готелем, своєчасною висилкою делеґатам формулярів на замовлення готелевих кімнат і подібне. Деякі допоміжні праці в підготові до конвенції, зокрема в організації опіки гостями, виконує місцевий Окружний Комітет Відділів УНС з адв. Іваном Флисом на чолі та в порозумінні з Надгудсонською округою в Джерзі Ситі. Цей Комітет зокрема приготовляє друк відповідної пам'ятково - програмової книжки, в якій, крім програми та всіляких інформацій, буде довідник про Ню Йорк і околицю, зокрема про українські інституції й установи. Комітет плянує також подати в цій книжці список усіх делеґатів, а хто з делеґатів буде собі того бажати і перешле п'ять долярів на покриття коштів виробу кліші, то в книжці буде також подана його світлина та короткі дані про нього. Всі делеґати, негайно після закінчення виборів, дістануть у цій справі відповідний формуляр та пропозицію від Окружного Комітету в Ню Йорку.

Відповідну увагу віддав Екзекутивний Комітет віддавна вже спільно обмірковуваній можливості злуки з Українським Народним Союзом другої великої братсько-запомогової організації, Українського Робітничого Союзу. Після недавньої виміни думок і поглядів у цій справі між членами Екзекутивного Комітету УНСоюзу і Виконавчого Комітету УРСоюзу, Екзекутивний Комітет УНСоюзу звертаються тепер в цій справі до всіх членів Головного Уряду, щоб остаточний результат рекомендованих попередніми конвенціями розмов з'ясувати на найближчій конвенції.

В найближчому тижні висилають в орбіту т. зв. „соняшну обсерваторію"

Вашингтон. — Аеронавтична і Космічна Адміністрація повідомила, що вже в найближчому тижні плянується вислати в орбіту так звану „соняшну обсерваторію", це значить кабіну-ракету, що важитиме 440 фунтів, і що матиме 13 різних дослідних інструментів. Цей сателіт кружляв би на висоті 300 миль над Землею. Досі не відома докладна дата випущення цього сателіта, але вже знають, що це відбудеться в Кейп Канавералі. Випущення відбудеться за допомогою трискладової ракети Дельта. Ця „соняшна обсерваторія" мала б досліджувати природу Сонця, причину соняшних плям і смертоносної радіяції та впливу Сонця на погоду на Землі. В наукових колах видко велике зацікавлення цією справою, бо це буде важливий крок у вивченні Сонця від часів, коли 30 років тому винайшли були телескоп, так званий коронограф, який затемнює частину Сонця так як під час затьміння, і тим способом вможливлює його обсервацію. Соняшна обсервація вивчатиме Сонце з-поза земної атмосфери, з висоти 300 миль, і тому висліди цих студій будуть дуже важливі для науковців.

● **Доповідь проф. Ю. Бобровського п. н. „Дві українізації"** влаштовує нюйоркський осередок Спілки Визволення України в суботу, дня 24 лютого ц. р., о год. 6.30 веч., в залі Літературно - Мистецького Клюбу при 149 Другій Евню в Ню Йорку.

ЗДА ВІДКИНУЛИ НОВУ НОТУ ХРУЩОВА ПРО ЗУСТРІЧ В ЖЕНЕВІ

Вашингтон. — В четвер 22 ц. м. шарже д'аффер совєтської амбасади у Вашинґтоні Міхаіл Смірновський передав заступникові державного секретаря Джорджові Боллові нового листа Хрущова до през. Кеннеді з поновленням пропозиції, щоб 14 березня ц. р., на відкриття нової міжнародної конференції роззброєння, прибули всі голови урядів чи держав, учасників тієї конференції. ЗДА змісця відкинули знову ту совєтську вимогу. Листа Хрущова не оприлюднено, але сказано тільки, що він займає 20 сторінок машинопису, гостріший своїм тоном за попереднього листа в цій самій справі з 12 лютого ц. р. та повний пропаґандивних фраз і викрутів. Хрущов повторив знову, що справа міжнародного роззброєння така важлива, що годі залишати її на відповідальність підрядних урядовців та що тому повинні започаткувати ту нову конференцію самі голови урядів чи держав, особливо прем'єри чи президенти великодержав. У тому новому листі Хрущова нема вже попередніх „приязних" зворотів. Нема теж у ньому ніякої вказівки на те, чи Хрущов прийде до Женеви без уваги на становище західніх держав, чи покине цю думку. Західня преса однозгідна в тому, що єдина ціль наполягання Хрущова на такій „вершинній" зустрічі в Женеві — це бажання використати нагоду для нової большевицької пропаґанди, без ніякого хісна для дійсного міжнародного роззброєння. *З-посеред 8-х західніх держав, учасників нової конференції роззброєння*, велика більшість відразу зайняли негативне становище до вимоги Хрущова, 8 невтральних учасників чекають на вирішення тієї справи великодержавами.

Водночас з листом Хрущова його делеґат на Женевській конференції в справі припинення атомових дослідів, Семьон Царапкін, знову змінив своє становище. Він спершу запропонував був получити справу атомових дослідів із справою загального роззброєння, потім — коли ЗДА й Британія погодились на це — відкликав свою згоду, тепер же, в минулий четвер, погодився, з тим, що на міжнародній конференції роззброєння повинні розглядати справу припинення атомових дослідів на базі совєтського становища, сформульованого 28 листопада мин. р. Тоді-то Совєти заявили, що нагляд над переведенням договору про припинення всіх дальших атомових дослідів має бути переданий „крайовим контрольним органам". Тому, що воно звело б такий договір фактично до фікції і не давало б ніякої ґарантії, що СССР того договору негайно не порушать, то ЗДА й Британія негайно таку вимогу відкинули. І тепер на ту пропозицію Царапкіна ЗДА негайно проголосили заяву, що всякі дальші переговори про припинення ядрових експериментів можуть вестись тільки на базі принципу про введення міжнародної контрольної системи. Ці нові совєтські вимоги і нова негайна негативна *реакція збоку ЗДА знову загострили міжнародну атмосферу.*

ЗДА приймають і уточнюють пропозицію СССР щодо співпраці в космосі

Вашингтон. — Відповідаючи на депешу Нікіти Хрущова з ґратуляціями за успіх астронавта Джана Ґленна, през. Кеннеді привітав заяву Хрущова, що ЗДА й СССР повинні співпрацювати над розслідом космічних просторів. Президент пригадав, що він давно думав про те саме і навів тут свої слова з першого свого звернення про Стан Унії з минулого року. Президент звернув увагу на потребу співпраці в цій ділянці разом з Об'єднаними Націями, але заявив Хрущову, що він видав доручення своїм урядовцям, щоб вони виготовили „нові й конкретні пропозиції для спільної акції" та висловив надію, що „в дуже близькому часі наші представники зможуть зійтись для передискутування наших і ваших ідей в дусі практичної співпраці". На своїй пресовій конференції з минулої середи Президент висловив думку, що така співпраця повинна початись ще передтим, заки космічний простір буде використовуваний для військових цілей. На запити журналістів він ствердив, що крім деякої співпраці з СССР в Міжнародному Космічному Році не було ніякої співпраці з Совєтами в тій ділянці і що Совєти не поділились із світом, та зокрема з Америкою, ніякими іншими фактичними даними, що їх вони дістали з подорожей довкола Землі астронавтів Ґаґаріна і Тітова, як ті скупі давні, що були проголошені в пресі.

В Італії прийшов до влади центро-лівий уряд

Рим. — Прем'єр Амінторе Фанфані склав новий уряд, який складається з 15-х членів Християнсько - демократичної, 3-х членів Соціял-демократичної і 2-х Республіканської партій. Це уряд меншости, який проте має запевнену підтримку в парляменті збоку 86-х послів ліво - соціялістичної партії. Міністром закордонних справ в новому уряді залишився кол. прем'єр Антоніо Сені, зате з уряду вийшли колишні прем'єри і кількакратні міністри — Джузеппе Пелля і Маріо Сцельба. Цей останній має марку рішучого ворога комунізму. Хоч обидвом тим діячам запропоновано участь в уряді, вони відмовились, будучи принциповими противниками будь-якої залежности від лівих соціялістів.

Роберт Кеннеді відвідав Західній Берлін

Берлін. — Населення Західнього Берліну вітало оваційно многолюдними маніфестаціями генерального прокуратора ЗДА Роберта Кеннеді, який в четвер, 22-го лютого ц. р., прибув з Риму і почав свої дводенні відвідини цього міста. Під час привітальної маніфестації, що в ній взяло участь, як обраховують, 150,000 людей, Роберт Кеннеді виступив із промовою, в якій підкреслив, що ЗДА рішені боронити свободи Західнього Берліну всіма засобами своєї могутности. Так же само оваційно вітали його — не зважаючи на погану погоду — маси західньоберлінського населення під час його переїзду з летовища Темпельгоф до центру міста. Зустрічав Роберта Кеннеді офіційно посадник Західнього Берліну Віллі Брандт, як теж генерал Луціюс Д. Юлей, особистий репрезентант президента Кеннеді в Берліні.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** запроєктував Конґресові ухвалити один більйон долярів на те, щоб можна було збільшити платні федеральних працівників та тим способом заохотити здібних людей до праці у федеральних аґенціях. Президент пропонує поліпшити службову праґматику державних урядовців.

● **25-річна оперова співачка**, народжена в Ст. Луїсі, Мізурі, Ґрейсі Бомбрі, яка вже виступала в европейських операх, але ще маловідома в цій країні, 20-го лютого була на прийнятті в Білому Домі, де співала після обіду, що його Президент і пані Кеннеді давали в пошану віце - президента Линдона Б. Джансона та спікера Палати Джана МекКормека і головного судді Найвищого Суду ЗДА Ірла Воррена. Співачка, неґритянського походження, не хотіла бути на прийнятті, бо казала, що пізніше не зможе співати, але її імпресаріо переконав її, що це є єдина нагода, якої не можна не використати. Співачка Бомбрі була на прийнятті, але за порадою імпресаріо — нічого не їла.

● **ЗДА** випустили досі, включаючи і кабіну полковника Джана Г. Ґленна, 69 штучних сателітів довкола Землі, а СССР, починаючи „Спутніком І" 4-го жовтня 1957 р. — тільки 13. Перший американський сателіт випущено 31-го січня 1958-го року.

● **Минулого тижня** республіканці відбули прийняття в 17-ох більших містах, на яких чистого прибутку було $440,000. Цю суму вони поділили таким способом: $220.000 для місцевих партійних організацій; $100,000 для Крайового комітету; $80,000 для Виборчого комітету в Палаті Репрезентантів, і $40.000 для такого ж комітету в Сенаті.

У СВІТІ

● **Британський 2-річний** князь Ендрю, другий на черзі претендентів до британського престолу, скінчив в минулий понеділок 2 роки, що королівська родина в Лондоні відсвяткувала окремим прийняттям. Його старший брат, 13-річний Чарльз, перебуває у шпиталі, видужуючи після операції сліпої кишки.

● **У Британській Ґвіяні** закінчено генеральний страйк, що вибух внаслідку нового податкового закону, що його проголосив комунофільський уряд Чедді Джаґана. Фактичним автором того закону був мадярський економіст, професор університету в Кембриджі, Ніколяш Кальдор, який має славу фахівця від строгого податкового законодавства. У тому характері він був дорадником Індії, Гани, Цейлону і Мехіка, але його проєкти скрізь спричинювали публічні протести й демонстрації.

● **У Портуґалії** арештовано 14 лівих діячів, між ними одну жінку, чоловік якої, видатний лівий діяч, звільнений в минулому році з в'язниці, десь скривається. Уряд Салязара твердить, що за демократичною опозицією стоять її фактичні режисери - комуністи.

● **Екзекутивна рада жидів в Західній Німеччині** проголосила пересторогу проти відновлювання нео — нацизму. Західньо - німецькі жиди звертають увагу на зріст німецьких періодиків нацистського характеру. Жиди лякаються відродження масового антисемітизму.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION Inc. 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану конверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Великий день усього людства

День двадцятого лютого тисяча дев'ятсот шістдесят другого року залишиться великим, пропам'ятним днем і З'єдинених Держав Америки і всього людства не тільки з огляду на подвиг полковника Джана Гленна мол., його трикратний лет навколо Землі, але теж на безпосередню живу участь всього світу в цій історичній події.

Почавши від хвилини вилету полковника Гленна в його космічній кабіні о год. 9:47 ранку до години 3:04 по полудні, коли кабіну з ним виловлено з морських хвиль і піднято на поклад корабля „Нова", завмер в тривожному вичікуванні і стеженні за цим летом увесь світ. Здавалося, зупинила свій хід і сама історія, щоб тим триваліше, тим глибше записати цю історичну подію в своїх аналах. Модерні засоби комунікацій, радіо й особливо телевізія дозволили мільйонам людей бути співучасниками цього історичного лету, переживати його живо й безпосередньо, ніби свою власну дію, свій власний чин. П'ять годин лету полковника Гленна залишилися тривким переживанням не тільки його одного, не тільки десятків тисяч осіб, що брали участь в підготові й успішному закінченні цього космічного лету, але й мільйонів людей усіх націй, які молилися за успіх лету, серця яких завмирали, коли слухали вони звідомлення про лет чи передачі самого Гленна з його космічної подорожі.

Такої події і в такому світовому засягу не було досі в історії світу. І саме цим відрізняється трикратний лет полковника Гленна навколо Землі від дотеперішних космічних летів, здійснених Совєтами. І однократний лет Гагаріна і 17-кратний Тітова, якщо вони й справді відбулися, проведено в такій засекреченості, в такій таємниці навіть перед населенням самого ж таки Совєтського Союзу, що про їх вислід чи їх перебіг дізнавалися люди вже після їх закінчення. Зокрема світ ще не знає, як і в яких умовах відбувається старт і приземлення обидвох — і Гагаріна, і Тітова. Подвиг полковника Гленна був великою пригодою всього людства; лети совєтських астронавтів були справою тільки вузької диктаторської кліки, яка інколи навіть позбавляла людей, що брали дальшу участь в їх підготові і переведенні, свідомости, задоволення і гордости, що вони були також причетними до космічного проєкту. І тому успішний лет полковника Гленна показав як не можна краще і переконливіше всю різницю, яка існує між вільним світом і замкненим та безсердечним совєтським тоталітарним режимом.

Коли брати до уваги лети Гагаріна і Тітова, лет полковника Гленна був третім з черги летом людини в орбіті навколо Землі. У своїй підготові, попередженій двома успішними летами Шепарда і Гріссома у підкосмічні простори, цей перший американський лет навколо Землі не мав ніяких невдач, сполучених із втратою людського життя, таких, як вони були, без сумніву, в СССР. Водночас із цим є всі підстави вірити, що заплановавими вже на недалеке майбутнє багатократними летами двох і трьох астронавтів разом З'єдинені Держави Америки переймуть світове провідництво в цій ділянці, так, як уже сьогодні вони ведуть в кількості випущених сателітів — 69 на 13, теж і в кількості тих сателітів, що кружляють навколо сонця, три на два.

Від лету в стратосферу чи навіть від лету в орбіту навколо Землі до лету на Місяць чи на інші планети ще далека дорога. Свідомість цього висловив добре президент Кеннеді після лету Гленна. Але саме успіх полковника Гленна й обережність та увага, з якими ЗДА проводять свої космічні спроби, дають підстави вірити, що З'єдинені Держави Америки перейдуть цю дорогу успішно і славно, з користю для всього людства.

У сліпому куті

Вище сформульований заголовок повторюється в усій міжнародній пресі раз-у-раз, коли тільки мова про міжнародну ситуацію, яка склалася після останньої світової війни. Зокрема „сліпий кут" існує від 1958-го року в Берлінській кризі, відколи Ніліта Хрущов запропонував західним державам припинити „окупацію" Берліну і визнати Східню Німеччину, як окрему суверенну державу. Західні дипломати від того часу мільйократно намагалися витягнути із сліпого кута Берлінську кризу. Останньою такою спробою було рішення — повести „інформаційні" дипломатичні переговори з Москвою, щоб устійнити, чи існує платформа для ширшої офіційної міжнародної конференції у цій справі. Амбасадор ЗДА в Об'єднаних Націях, Адлей Стівенсон, державний секретар Дін Раск, врешті, президент Кеннеді говорили про це з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком з нагоди минулорічної сесії ОН і зміцнили, що дальші такі розмови вестиме в Москві з Громиком амбасадор Люеллін Томпсон. І ось, після 4-ох розмов, по мільна годин кожна, справа знову опинилася у „сліпому куті".

Московські „Ізвєстія" нарікають на західні держави, що це вони винні в тому, що в цій справі не можна дійти до порозуміння. Для Совєтського Союзу вже це недискусійною справою є Східній Берлін, як столиця „суверенної" Східньої Німеччини, і від цього становища, як і від принципу щодо поділу Німеччини, вони не хочуть відступити ні на крок. Мало того, захопивши тривку монопольну контролю над Східньою Німеччиною і Східним Берліном, вони не могли поступитись від загадної вгори вимоги Хрущова, щоб західні держави зреклися своїх прав на терені Західнього Берліну, погрожуючи далі передати німецьким комуністам „права" регулювати комунікацію між Західнім Берліном і Заходом, що неминуче привело б до нової блокади Берліну та можливости нової великої війни.

Коли в цій ситуації „Ізвєстія" оскаржують Захід, то вони уподібнюються в цьому випадку до Ніни Хрущової, яка закликає Захід до миру і роззброєння. Речник державного департаменту слушно звернув увагу на те, що було б простіше, якби Ніна Хрущова адресувалася з тим закликом до свого чоловіка. Кінец до розв'язки цілого конфлікту між Заходом і Сходом, зокрема до розв'язки Берлінської кризи, знаходиться в руках Хрущова. Французький президент де Голь радив взагалі не вести тих „інформаційних розмов" з Москвою на тему Берліну, виходячи із засновку, що кризу штучно створили самі большевики і тому вони й повинні вилвити ініціятиву, як її мирно поладнати. Коли ж большевики не визнають іншого способу поладнання, як тільки через капітуляцію Заходу, то — ясно — ніякої мирної поладнати не може бути. Під тиском погроз взагалі ніякі переговори неможливі. І коли Хрущов шантажує Захід маривом атомової війни, то виглядів на вихід із сліпого кута ще менше, як було раніше.

Тому Аденауер запропонував, щоб міністри закордонних справ ЗДА, Британії, Франції і Західньої Німеччини знову з'їхалися для підсумування вислідів отих дипломатично - інформаційних розмов з Москвою та для устійнення дальшої тактики. Можна з певністю передбачати, що та конференція, якщо й відбудеться, то скінчиться одноэгідним потвердженням так званої Берлінської деклярації трьох західніх великодержав ще з 1958-го року. І ніякої зміни в ситуації не буде. Бо зміна залежить від Москви. Коли вона схоче односторонньо вирішувати її — провокуватиме війну, коли ж захоче конструктивно розв'язати її — мусить звернути із шляху імперіялістичної думки і дії. А що цього вона не зробить, то виходу із сліпого кута годі сподіватися.

М. Чировський

СТРУКТУРАЛЬНІ ЗМІНИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Американське народне господарство перебуває не тільки в стані свого циклічного росту у рамках т. зв. коньюнктуральних коливань, — воно також перебуває в процесі глибоких структуральних змін, що спричинюють до деякої міри і зміну його побудови і його природи.

Це вже так увійшло в американське економічне життя 20-го сторіччя, що такі структуральні зміни переводять демократичні уряди. „Нова Політика" президента Рузвелта (Ню Діл), „Чесна Політика" Трумана (Фер Діл) і політика „Нових Обріїв" президента Кеннеді (Ню Фронтіре) — основи таких структуральних змін. Їхня суттєва прикмета виявляється у щораз активнішому втручанні федерального уряду в економічний процес країни, що чимраз більше віддалює ЗДА від сумнівного ідеалу клясичної політики „вільної руки", за принципами якої ринкові процеси мають відбуватися без найменшої державної контролі.

Чи такий раптовий поступ економіки у напрямі державної регуляції ринку є позитивним явищем — питання економічної філософії. Консервативні республіканські кола проти такого наростання ролі федерального уряду, і вони це осуджують, вважаючи, що хвилеві ринкові полегші кінець - кінцем можуть привести американське народне господарство до якоїсь форми колективізму.

Залишаючи на боці питання раціональности структуральних змін економіки, цікаво розглянути природу цих змін і устійнити їхнє відношення до процесу зростання американської економіки.

Ринковий процесприт прогресує. Сталева промисловість працює на понад 85% своєї технічно - виробничої спроможности. Ще донедавна виключене рецесією з активного продукційного процесу фабричне устаткування майже в цілості включене у виробництво. Зиски безперервно ростуть, збільшуються інвестиції в індустрію, підвищується й цілий економічний потенціял країни.

Одночасно зауважується, що цей знаменитий ріст економіки відбувається при відсутності інфляції або скорочення виробничих кредитів. Гуртові ціни дещо нижчі за минулорічні, а ціни сировинних матеріялів і індустріяльних продуктів тримаються приблизно на тому самому рівні, як в 1961-му році. Звичайно господарський проспеpитет, та ще й при такому великому державному дефіциті, мав би позначитися інфляційними тенденціями.

Тож, проти всіх сподівань, відносно стабільний доляр в умовинах бюджетового дефіциту і великих федеральних видатків ще раз свідчить про велику вартість ощадностей, які збільшують почуття певности і безпеки у матеріяльному й психічному наставленні населення. Тим більше, що під цю пору відсотки від ощадностей, зокрема вкладених в інвестиційні проєкти, дуже високі: удвоє вищі як були кілька років тому.

Ощі явища свідчать не тільки про добру коньюнктуру, але й про розвиток нових структуральних чинників в економіці. Одною із важливих причин такого процесу є, безсумнівно, зростаюча видайність приватного підприємства і робітника, у висліді поліпшення технічного устаткування фабрик і адміністраційно - бюрової праці.

Автоматизація, електронічні рахувальні машини, модерна система машинового ведення картотек, автоматична контроля праці і т. д. — дуже помітно піднесли продуктивність праці. Обчислено, що від 1957-го року видайність пересічного американського робітника в розчисленні на одну годину праці зросла на 2.8% річно. Протягом цього ж самого часу технічні поліпшення зростали на 2.7%. Залежність між продуктивністю робітника і технічним устаткуванням пряма і не потребує звиснення. Загально оцінюється, що з кожного доляра прибутку у висліді збільшеної продуктивности ¢88 припадає на збільшену видайність технічного устаткування і тільки ¢12 — на збільшену видайність праці людських рук.

Розуміється, що робітничі спілки ніяк не хочуть прийняти до відома такої пропорції, яка нібито обнижує питому вагу праці і самих спілок у відношенні до інших продукційних чинників, а зокрема капіталу. Цей погляд, одначе, дуже поверховний, і не об'єктивний. По суті увесь ріст продуктивности спирається на співпраці поодиноких виробничих чинників, при чому їхня цінність обернено - пропорційна до їхнього кількісного вкладу в економічний процес. Тобто цінність праці людських рук у відношенні до технічно - капітального фактору, чим швидко наростає, фактично уможливлює і узасаднюючи високий рівень робітничих платень.

Все це в іншому світлі представляє проблему автоматизації, яка останнім часом розбурхала публічну опінію. Технічний прогрес у виробництві не тільки уможливлює ріст народного господарства і робітничих заробітків, але й є могутнім забором проти інфляційних тенденцій. Автоматизація під цю хвилину — найбільш промовиста форма технічно - капітального поступу, що, хоч на якийсь час може спричинити турботи на ринку, в дальшій проєкції зумовлює ріст заробітків, можливість скорочення години праці і піднесення життєвого стандарту робітника.

У ступеневій зміні структури американської економіки наростає значення робітничих спілок у федеральних підприємствах і агенціях. Білий Дім звертає тепер куди більшу увагу на цю справу. Сильні і впливові робітничі спілки федеральних працівників — це була б головокружна зміна у структурі американської спільноти. Це було б щось зовсім неспринятне для консервативно думаючого громадянина і політика. Але прогресивні „Нові Обрії" в цьому відношенні готові на глибокі зміни.

Уряд президента Кеннеді також і в іншому напрямі переводить експеримент, який зумовить структуральну перебудову країни. Донедавна головну ролю у стабілізаційних намаганнях виконувала Федеральна Резервова Банкова Система, напівурядова установа. Тепер це завдання передається передусім Секретаріятові Фінансів на чолі з Дагласом Діллоном. Монетарну стабілізаційну політику Резервової Системи ступнево заміняється фіскальною політикою, наголошуючи дефіцитовий бюджет під час економічної знижки, як це було в 1961-му році, збалансований бюджет під час господарського росту, що плянується на 1962-ий рік, і бюджетову надвишку під час господарського проспеpитету, що передбачається на 1963-ий рік. У більшій мірі вживається і адміністрування 300-більйонового федерального боргу, як засобу стабілізації.

Покищо вислід цього експерименту позитивний: немає інфляції, доляр відносно стабільний, великі виробничі кредити завжди до диспозиції великих інвестиційних і продукційних проєктів. Одначе, не знати, що принесе найближче майбутнє. Все ж таки треба підкреслити, що оборонно-воєнні видатки федерального уряду сильно впливають на ринок, і нагле закінчення холодної війни принесло б не абияк економічні труднощі для американської економіки.

Економічна ривалізація між Сходом і Заходом, ріст Европейської Господарської Спільноти і можливе приступлення Великобританії до ЕГ-С'и — все це, мабуть, приведе ще до однієї глибокої структуральної зміни в економіці ЗДА. Не зважаючи на це сильні націоналістичні тенденції в Канаді, і там дозріває погляд про конечність більшої господарської інтеграції із ЗДА, яка в найближчих 15-20 роках може привести й до політичної унії цих двох країн.

Загрожені господарські зв'язки Канади з Англією, сповільнений ріст канадійської економіки, брак інвестиційного капіталу для індустрії, малий ріст виробничої продуктивности — все це змушує канадійського підприємця і політика думати про зближення із ЗДА.

І так перебудовується структура американської економіки нині, а майбутнє напевно принесе ще більші зміни.

У СВІТІ ЧИТАЧА

РОМАН ПРО МАРКА ВОВЧКА

Втратить чимало той, хто не прочитає останній твір нашого визначного прозаїка Юрія Тиса „На світанку", зляканий, що доведеться читати нанизану датами й сухим реєстром подій біографічну розповідь.

„На світанку" це, на ділі, белетристичний твір, це гостросюжетна повість з таким багатством тем, проблем, дійових осіб, з такою широкою розповіддю, що тут краще б підходила назва біографічного роману, як це слушно й робить автор у своєму вступному слові. „На світанку" є одночасно — побіч таких появ останніх років, як „Альбатрос" О. Керч, „Далекий світ" Галини Журби, „Україна моїх блакитних днів" Олекси Гриценка, „Шлях Велетня" Наталі Лівицької - Холодної — дальшим кроком у розбудові занедбаного в нашій літературі жанру біографічних чи автобіографічних творів про письменників і мистців.

Постать Марка Вовчка — Марії з Вілінських - Маркович, з другого подружжя Лобач - Жученко (1834 - 1907) така яскрава, оповита стількома таємницями й суперечними вістками, що для романіста це вимріяний герой твору. Аж хочеться перепудити, нічого не вигадуючи, не додаючи, історію про вродливу, гарно виховану дівчину, що, одружившись з засланцем, переїхала жити з далекого Орла в Україну, а потім стала славною письменницею й окрасою літературних сальонів Петербургу й Парижу.

Персонажі любовної інтриги теж готові, та ще й які! Ось тихий, несміливий та безпорадний ідеаліст, кириломефодіївський братчик Опанас Маркович, що відкрив Марії духові багатства українського світу й красу української мови, наставивши її так на письменницький шлях і втративши потім аж до своєї ранньої смерти.

Ось самовпевний у поході до світової слави сучасник Марії Іван Тургенєв, вірний її звелинчик і помічник у нав'язуванні зв'язків з західньоевропейським світом.

Ось несамовитий Панько Олелькович, що звістив захоплено появу нової зорі в українській літературі, а потім, із заздрости й ненависти, мстився тридцять років за свою відкинену любов, стягаючи на Марію наклепи й інсинуації, яких ще й досі не вдалося зповні розвіяти. Ось російський критик Пісарев, що загинув трагічно недовго перед одруженням з молодою вдовою. Ось життєрадісний, спокійний Михайло Лобач - Жученко, опора Марії на старші роки…

Напружена розгра за прихильність Марії тягнеться на протязі десятків років з усіми перипетіями, трагедіями. Очевидно, що особистому життю Марковичів присвятив автор найбільше уваги в доскональій під кожним оглядом першій половині твору. Вийшла з цього оригінальна, в українській літературі, як досі, здається, найкраща психологічна студія про життя вірної собі, ідеалістичної щодо світогляду, але недібраної характерами подружньої пари. Незвичайно тонко й вірно змальовано автор знайомство Марії з її невтомними залицяльниками, Кулішем і Тургенєвим.

А крім того перед читачем оживають відомі постаті минулого сторіччя, наші й чужі, як Т. Шевченко, Лазаревський, Г. Барвінок, А. Лизогуб, С. Гулак, Вол. Антонович, Сераковський, Желіховський-Сова, Герцен, Кравчинський-Степняк, Жюль Верн, Жорж Занд, Проспер Меріме, Сталь і багато інших.

Успіх у змалюванні цих постатей живими й рельєфними завдячує автор найперше своїй увазі до деталів, до того, щоб з незвичним хистом, натякіз дати читачеві глибше зрозуміння переживань і дій персонажів цієї драми.

Як відкриває автор у своєму вступному слові, „На світанку" — це плід тридцятьох років праці! Багато в тому періоді досліджено, передумано, пережито й виношено творчо. Слідкуючи за неспокійним життям Марії, за її частими мандрівками по Україні, по Росії та по Західній Европі, треба було вивчити не тільки українські й російські джерела, але треба було пізнати Німеччину, Італію, Францію, Англію XIX сторіччя з їх мистецькими рухами, з історією поодиноких країн, з тогочасною соціально - політичною проблематикою в добу народження комунізму і анархізму, з революційними технічними винаходами й відкриттями, а впарі з тим із велечезними змінами в побуті й думанні людей. А все ж, хоч як багато матеріялу зібрав у цьому творі автор, читається він легко, бо джерельний матеріял подано з легкій формі, з епізодами й кольоритними анекдотами з тогочасного життя, вкрапленими в текст, з багатьма уривками із листування славних людей та з творів і преси. Читач, який шукає в творі не тільки розваги, але й науки, цією лектурою збагатить своє знання, бо „На світанку" — наче малий довідник про Европу XIX ст.

Насвітлення деяких моментів із життя Марії може бути дискусійне, але мало в творі такого, що можна було б назвати зайвим. Змагання автора „освітити каганцем уяви присмерки минулого", без сумніву, успішні. Йому вдалося й те, що найважче — зрозуміти людину, яка жила в іншій епосі. І це зрозуміння зумів він передати читачеві.

Ів. Смолій

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Про цукор на Кубі і „викривлену правду"

Усім читачам „Свободи" ясно й зрозуміло, що видавати щоденник це значить бути тісно зв'язаним з годинником. Всі стадії виготовлення часопису точно обмежені часом, і нераз з докладністю до хвилини. Тому й не дивно, коли в тексті трапляються недогляди. Часом недогляди дрібні, і читач, читаючи текст, виправляє їх при читанні і розуміє так, як має бути; а не так, як надруковано.

Але іноді трапляються недогляди, на які треба зареагувати. До таких „коників" я зараховую недогляд у замітці на першій сторінці „Свободи„ ч. 31 про те, що „Куба не доставить сателітним країнам замовленого ними цукру". Там аж двічі сказано, що Куба мала поганий урожай цукрових буряків. Читач може думати, що на Кубі виробляють цукор із цукрових буряків, тоді як усім відомо, що Куба є найбільшим продуцентом цукру із цукрової тростини.

Інший недогляд вартий уваги та виправлення стався в другій рецензії п. Івана Кедрина під назвою „Викривлена правда" („Свобода" ч. 29). Цілком об'єктивна рецензія на не цілком об'єктивні спогади д-ра Цегельського не потребує перебільшення, як це мимоволі сталося. Справа в тому, що до Києва приборкувати з петити УЦРади з Петрограду прибуло не п'ять міністрів, як це подано в рецензії, а лише — три.

До того всі три міністри були „чужинці": Керенський, с-р, вихрещений жид, Терещенко, кадет, українець з походження, Церетелі, с-д, грузин. Вони представляли Росію перед Українською Центральною Радою, яка вже мала проголошений перший універсал і свою автономну владу Генеральний Секретаріят. Вже відбулося два військові з'їзди, і Україна йшла милевими кроками по шляху свого державного будівництва.

Це не могло не признати й Тимчасове Правительство в Петрограді, яке спершу хотіло послати до Києва на розмови делегатів на рівні заступників міністрів та почесних колишніх царських в'язнів. Але видно було, що успіху з того не буде, тому поїхали до Києва головніші міністри, які воєнний та закордонних справ (це до губерніяльного міста своєї держави Києва!).

Переговоре з трьома міністрами для України були вдалі й далекого значення, бо це вони переконали українських діячів допустити до УЦРади та до Генерального Секретаріяту представників національних меншин — росіян, жидів та поляків, і тим зробити підвалини під політику Центральної Ради не тільки української національної, але й від усього населення України, себто запустити коріння і в території автономної України.

Така велика поступка в користь українців викликала кризу уряду в Петрограді. І саме ця криза уряду в Петрограді свідчить про великі успіхи молодих віком українських діячів, провідників української національної революції та будівничих Української Народньої Республіки.

Таких великих успіхів було більше, тому й не треба, хоч би й несвідомо, збільшувати число міністрів до числа п'ятьох. Між іншим і у Дорошенка в „Історії України" 1917 - 1923, том 1, подано невірне число „чотири" міністри, хоч у тексті він подає прізвища також тільки трьох. Я беру своє число „три" із кадетської газети „Речь" з 15-го липня 1917-го року.

Гаврило Гордієнко

Від Редакції: ВП. Автор листа в обидвох випадках має рацію.

Іван Кедрин

ВИКРИВЛЕНА ПРАВДА

(12)

Адже відомо, що старшин генерального штабу треба було вербувати для УГА або з Наддніпрянщини, де були старшини, що покінчили Петербурзьку військову академію, або німців з колишньої австрійської армії. Відомо теж, що насичення УГА німецькими старшинами на командних становищах було одною з причин її трагедії і трагедії об'єднаних українських армій, бо ті старшини, люди чесні, фахові, льояльні, з великим сантиментом до війська, в якому вони служили, були все таки чужі Україні й Україна їм була чужа, вони не розуміли української революції, не розуміли її мети, їх метод воювання, як ті, що їх навчились в старій Австрії, в регулярній австрійській армії, і мали виконувати завдання, до якого не надавалися. Це все справи загальновідомі, і якби було інакше, то ні Вітовський, ні Букшований, ні Стефанів і навіть Тарнавський — не займали б тих становищ, що їх вони займали. Тож — на тлі тієї нашої старшинської мізерії — навіщо з мокрим рядном накидатися на Вітовського, який був настільки чесний, совісний і прямолінійний, що сам уже 2 листопада 1918 року зголосив свою димісію!

Д-р Л. Цегельський обурюється і вважає за легенду, начебто Дмитро Вітовський перевів Листопадовий переворот. Очевидно, що він не міг переводити підготови до нього, якщо прибув до Львова 29 жовтня ц. р. Але ж фактом є, що він став головою Українського Головного Військового Комісаріяту, що він — як твердить сам Автор — „мав лиш виконувати у самому Львові приготовлений іншими переворот" — то цілком ясно, що Листопадовий переворот зв'язаний з його ім'ям і ніякої тут легенди, ніякого фальшу та ніякого зла нема. З іменем Дмитра Вітовського зв'язано Листопадовий переворот ще й тому, що напраді він, Дмитро Вітовський, своєю поставою і своїми аргументами привів на засіданні Української Національної Ради 31 жовтня 1918 р. в Народньому Домі у Львові ухвалу вчинити переворот таки найближчої ночі. Д-р Л. Цегельський палко заперечує тут будь-яку заслугу Вітовському і твердить, що ніякої іншої ухвали ніколи не було. Але тут же сам собі перечить, бо признає, що звітувавши про стан українсько-австрійських переговорів у Відні, „згадав я і про думку тих, що казали, щоб ждати на цісарського кур'єра. Я замітив одначе, що кур'єр може приїхати аж завтра." І хоч Автор застерігається, що „ніякого внесення не ставив, бо передавав лиш факти, а внесення мала дати дискусія", проте з того його опису даного засідання і з признання, що Вітовський „поіритовано і нервово" „запротестував проти відложення перевороту („Все готове — говорив він. Кур'єр приїде або ні, а тим часом поляки захоплять Львів. Нам не можна ніяк відкладати!"), того його власного переповідження того історичного засідання видно виразно, що саме Вітовський перерішив у користь перевороту на 1 Листопада.

Зрештою, головуючий на тому засіданні і найбільш авторитетний в цій справі діяч, д-р Кость Левицький, сам у своїх спомина, проголошених в 1920 р. у віденській „Волі" (в якій, до речі, від літа 1920 до кінця її появи в 1922 р. працював автор цієї рецензії і тому з тим журналом дуже добре знайомий), признався, що він пропонував відкласти переворот бодай до наступного дня. А д-р Михайло Лозинський, що про нього д-р Л. Цегельський теж чомусь-то не висловлюється спокійно говорить, виразно пише в своїй книжці „Галичина", що, поруч із д-ром К. Левицьким відповідальним перед історією за провід перевороту у Львові були Вітовський, з одного боку і д-р Л. Цегельський, що логічно — без ніякої злоби і ніякого образи — виходить з його власного опису засідання. То навіщо тут обурюватися на „легенду" про Вітовського, як головного спричинника і виконавця перевороту, коли ту ролю Дмитро Вітовський дійсно, згідно з історичною правдою, а не легендою, виконав?! А що він згадує і про Дмитра Паліїва, як про одного з головних організаторів і ініціяторів перевороту, то, ясно, були між ними Усусуси!

Дмитро Вітовський дійсно перейшов до української військової легенди, як духовий провідник Українських Січових Стрільців, як зразковий старшина, як перший комендант визволеного Львова, як перший український військовий секретар, як людина кришталевого характеру (чого й д-р Цегельський йому не відмовляє) і як той, що на своєму найвищому військовому становищі — згинув. І всіх цих фактів не помешать закиди, що він був занадто м'який, занадто на командному становищі нерішучий, що не мігі дати собі ради і т. д., як про це пише д-р Цегельський — навіть, якби все це було правдою. Бо ці речі дрібні, малі в порівнянні з фактом, що видно не був Дмитро Вітовський такий уже безпорадний і нездарний, коли впродовж трьох днів настільки зорієнтувався в ситуації у Львові й у всіх деталях пляну перевороту, що виконав його так зразково, що той переворот перейшов до історії, як дійсний військовий „майстерштик".

Павло Маценко

„НИ ПЕРА, НИ БУМАГИ, НИ ЧЕРНИЛ . . ."

Тараса Шевченка заслав в солдати цар Микола І. із забороною писати й малювати. Про це знає кожний свідомий українець, і в кожного згадка про ту жорстокість і цинізм представника „народа - богоносця" викликає почуття глибокої образи й гиді.

Знаючи про жорстокість московського народу, яку так яскраво описав був М. Горькій, та винахідливість його у вишукуванні засобів до знущання над безсилою жертвою, думалось, що спосіб покарання царем Миколою І. був його оригінальним винаходом. Сталась помилка.

Ось випадково дісталась нам до рук книжечка малої вісімки московською мовою — „Музыкальная культура Союзних Республик. Украинская ССР"; стор. 238 та 16 стор. ілюстрацій. Написали книжечку А. Шреер-Ткаченко, Т. Шеффер, А. Архимович і Т. Карышева. Вид. Музгиз, Москва 1957.

(Про цю книжечку згадує д-р А. Вірста в огляді „Друге видання Історії Української Музики" в журналі „Сучасність" за січень 1962 р., стор. 113, але без подання того, що привернуло нашу увагу і що тут описується).

На 47 стор. тієї книжечки, в примітках, подана коротка біографія українського композитора Артема Луковича Веделя (1767-1806). В ній знаходимо надзвичайну новинку, про яку не згадує Микола Грінченко в своїй „Історії української музики", вид. 1922 р., вид. „Спілка", стор. 149-150, ані О. Кошиць в „Про українську пісню й музику", вид. 1942 р. у Вінніпезі, стор. 38-39.

В тих примітках читаємо: „1795-1798 р. Ведель був в Харкові начальником хора казенних класов". Потім він вернувся до Києва і бут там диригентом хору Київської Духовної Академії. Скоро потім його покарали й посадили в інвалідний дім і разом з тим було наказано, щоб йому не давали „ни пера, ни бумаги, ни чернил". (Підкрес. — ПМ.) Така була відповідь Павла І-го на листа Веделя невідомого змісту, який він особисто передав цареві. До кінця життя Ведель до музичної творчости не вертався".

На стор. 61 читаємо, немов доповнення до повищого, що 1773 р. в Харківській Колеґії вікрилися музичні кляси. До них щороку приймали 12 учнів, і їх там навчали вокальній і інструментальній музиці. Керівником кляс був Максим Концевич. Він організував з учнів хор і оркестру. 1796 р. керівником хору був А. Л. Ведель.

Так несподівано відкрита завіса над тайною про причину наглого припинення творчости Веделя.

Ведель — композитор, співак, скрипаль, геніяльний диригент і політичний діяч. Про його життя, громадську і політичну діяльність із-за браку джерел знаємо мало і це, до великої міри, творить значну прогалину і образу життя в Україні, скажімо, від гетьманування Кирила Розумовського й до смерти філософа Г. Сковороди та напевно й послідовника його А. Веделя. Цю прогалину свідомо й послідовно виповнює своїми працями історик О. Оглоблин. В сорокових роках (доба таборів в Німеччині) була навіть думка до створення гуртка людей, які могли б присвятитися дослідженню життя й творчости А. Веделя. Тими людьми були історик О. Оглоблин, покійний проф. Вадим Щербаківський та інші.

Про необхідність дослідження життя й творчости А. Веделя, а з тим і тієї доби, можуть служити й міркування О. Кошиця з короткої біографії А. Веделя та згадане повідомлення із згаданої вгорі книжечки.

О. Кошиць писав, що Ведель пробув диригентом хору губернатора Єропкіна в Москві „короткий час і скоро вернувся в Україну, якій віддав увесь свій талант, та за яку поклав життя, як політичний в'язень. Року 1792 став (він) ченцем Києво-Печерської Лаври, але скоро кинув манастир та пішов у мандри, прийнявши на себе „подвиг самовідречення". Можливо, що (він) зробив це під впливом релігійно - філософічних настроїв, які панували тоді в Академії, та за прикладом її виховання — мандрівного філософа Г. С. Сковороди (умер 1794 р.), — а швидше з інших мотивів, про які можна догадуватися з того, що за ним почала пошукувати поліція за подання ним цареві Павлові І-му „політичної записки" з приводу заворушень в Україні після введення панщини та руйнування Січі (1775 р.). Попавши до рук російського уряду, він був оголошений божевільним та запроторений в „смірітельний дом", де божевілля лікували биттям . . . ".

Веделя треба вважати першим і найбільшим речником національної субстанції в українській церковній музиці. Коріння його мелодики простягається у всі шари й галузі нашої музичної стихії того часу, однаково як в канти, якими повна було тодішня Академія, так і в народну пісню, козацьку думу, народні голосіння, релігійно-моралістичну псальму лірницьку, спів Києво - Печерської Лаври та церковний Ірмолой. З цих джерел походять релігійні настрої музики Веделя, живиться її тематика, формується її мова.

Вогнистим метеором промайнув над Україною талант Веделя, полишивши загадку психологам та тайну біографам. Його музична творчість та трагічна доля чекають свого дослідника, а твори видавця".

Дуже приємно довідатися, що про життя й творчість А. Веделя написана монографія д-ра І. Соневицького „полінії бажань" проф. Оглоблина. Зібрані й твори Веделя. Все це чекає видавців, і вони повинні знайтись, бо ж... ми музикальний народ.

ДЕНИС К. МАРЧЕНКО

(Некролог)

Денис. К. Марченко

31-го грудня 1961 року, після короткої і тяжкої недуги й складної операції в шпиталі у Філядельфії перестало битися серце українського патріота Дениса Кузьмича Марченка, що помер від крововиливу в мозок. Народився Д. К. Марченко 28 травня 1902 р. в найбільшій, на Лівобережжі, слободі Котельві, біля лісистої ріки Рубіжна, біля історичної козацької гори „Скельки", що на цю тему написав Ів. Багряний віршований роман, коло старокняжних селищ: Більське, Глинське, Опішня. Д. К. Марченко виховувався на слідах героїчної історії українського народу! Після місцевої публічної школи небіжчик в м. Охтирці закінчив середню соціяльно - економічну школу, набувши фах банкового бухгальтера. Пізніше в слободі Котельві, що має до 30,000 населення та по території перевищує Полтаву, повний громадської ініціятиви — Д. К. Марченко організував до десятка економічно кооперативно - акційних товариств: кредитове, сільсько - господарське, бурякове, млинарське, винарське, притулок для сиріт і старших.

В часи національного ренесансу Д. К. Марченко 17-тилітнім юнаком сідав у сідло на доморослого буйного коня з пістолем і рушницею за плечима, вливався добровольцем до загону леґендарного отамана Юрка Тютюнника та три роки з ним вирував по степах України, зимуючи в лісах; але нерівна боротьба з московсько-большевицькою ордою привела недостріляних орлят Юрка Тютюнника до підвалів холодно - горської тюрми. В травні 1923 р. військовий трибунал Ревоєнсовету Республіки в м. Харкові засудив до 20-ти козаків, в тому числі й Д. К. Марченка — до розстрілу. Але Всеукраїнський староста Г. І. Петровський, приймаючи, на увагу силу і мілітарну міць Радянської України, що не потребує помсти, за „чистосердечне каяття всіх помилував" і влив в українську громаду. Після суду — Д. К. Марченко деякий час працював в Харкові і там в 1929 році одружився з своєю слобожанською дівчиною, що разом з нею в Котельві ходив до школи, Тетяною Павловною Божко, що закінчила Харківський Педагогічний Інститут і вчителювала в Харкові. Скоро вони обоє заховалися в Донбасі.

За життя під совєтами Денис Марченко був арештований та перебував по тюрмах і концентраційних таборах:

В процесі есерів у Києві в 1921-му році сидів в м. Охтирці. В 1921-1922 р. в справі Юрка Тютюнника в харківському „Спецкорпусі" на Холодній Горі. В 1929-му р. в справі „Спілки Визволення України" сидів в Полтаві та зіслано його на три роки до Соловецького Архіпелягу. В 1933 році, заарештовано, як петлюрівця, та довго сидів у Донбасі. В 1937 році при „єжовщині" засуджено Тройкою ГПУ УССР в Харкові, як „ворога народу", на 5 років далеких концентраційних таборів, та каторгу відбував у Солікамську аж до приходу німців. Після розвалу Третього Райху, разом з дружиною Тат'яною Павловною, в серпні 1943-го року еміґрував на Захід. П'ять років перебував в таборах німецького Байройту. Дружина вчителювала; а тоді 1948 р. весною їх обох привітала смолоскипом волі на Світовій пристані в Ню Йорку — свободолюбива Америка!

У Новому Світі Денис Марченко увесь час перебував у громадському затінку, бо утомився за 13 років перебування по совєтських тюрмах і каторгах. Відпочивав. Важко працював фізично. Але в цій праці він знаходив душевний спокій і насолоду. Був жертвенним. Спромігся на гарне й культурне гніздечко в живописному Честері. Жив з дружиною серед газет, журналів і книжок. Мав цінну бібліотеку. Жив нерозлучно, встаючи й лягаючи з одною лише думкою, як найскоріше вернутися в Україну, яку він любив понад усе на світі.

5-го січня 30 автомашин супроводжало небіжчика в „далеку дорогу". Супроводжали свої й чужі, що везли 40 вінків і багато квітів. Надгробне чуле, змістовне і живописне слово, сказав митрофорний протоієрей о. Константин Даниленко - Данилевський, найближчий земляк, що знає Марченка з юних літ та весь тернистий земний шлях небіжчика. Рясні сльози котилися з очей присутніх, що прибули громадно віддати останній поклін дорогому побратимові. Нехай земля буде для нього легкою й пухнастою, а Україна про нього не забуде!

Кость Слобідський

● В стейті Іллиной за становище сенатора змагаються республіканець, провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Еверет МекКінлі Дірксен і демократ — конґресмен Сідні Р. Ятс. Адлей Е. Стівенсон відмовився кандидувати на сенатора. Президент Кеннеді підтримує конґресмена Ятса.

ЗУАДКОМІТЕТ У НОВОМУ ДОМІ

Філядельфія. — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), що досі мав своє приміщення у власному домі при 7-ій вулиці, переніс тепер свою канцелярію до нового дому при Олд Йорк Ровд, у Філядельфії. Це у зв'язку з широко запляованою перебудовою міста, яке в тому пляні й закупило дотеперішній будинок ЗУДКомітету при 7-ій вулиці. Новий будинок ЗУАДК при Олд Йорк Ровд має три поверхи та 12 кімнат. Два горішні поверхи винаймлені як мешкальні апартаменти, а канцелярія ЗУАДКомітету приміщена на першому поверсі, себто на партері, як також пивниці використовується для архіву. Д-р Вол. Галан, президент ЗУАДКомітету, інформуючи про перенос до нового будинку, додатково поінформував, що до перенесених документів належать зокрема великий реєстр боржників, що довжні ЗУАДКомітетові сумарично понад 80,000 долярів. Одержавши зворот цих боргів, ЗУАДКомітет міг би з куди більшим успіхом розгорнути свою харитативну акцію, як для залишенців в Европі, так і для потребуючих на цьому та інших континентах. Для вжитку жертводавців, тих, що в потребі, як і боржників, ЗУАДКомітет подає свою нову адресу:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc., 5020 Old York Road, Philadelphia 41, Pa. Tel.: GLedstone 5-3774.

Зустріч пластового проводу із представниками Пласт-Прияту

В суботу, дня 17-го лютого відбулися в Ню Йорку наради представників кружків Пласт-прияту із проводом Крайової Пластової Старшини в ЗДА для обговорення спільної праці, завдань і актуальних проблем. В нарадах, які заініціювала КП-Старшина, взяло участь понад 30 осіб і вони викликали широкий відгук серед членів Пласт-приятів. Присутніми були голови і представники кружків із таких місцевостей: Боффало, Бріджпорт, Джерзі Ситі, Елізабет, Ню Бронсвік, Ню Гейвен, Ню Йорк, Нюарк, Пассейк і Філядельфія. Наради відкрила голова КПС пл. сен. О. Кузьмович, вітаючи присутніх та виголошуючи слово на тему завдань кружків Пласт-приятів як найважливішого допоміжного чинника у виховній пластовій праці, конечности затіснення співпраці із пластовими чинниками і притягнення усік батьків пластової молоді до членства і зацікавлення Пласт-приятом. У широкій та прецікавій дискусії, яка вив'язалася після доповіді пл. сен. О. Кузьмович, присутні представники Пласт-приятів висунули ряд проблем і конкретних побажань до дальшої спільної дії. Із найважливіших проблем, що їх одобрила більшість присутніх, були: побажання обов'язкового членства у Пласт-приятах всіх батьків, яких діти є в пластовій організації, зацікавлення батьків виховною працею Пласту при поодиноких з'єднаннях, затіснення відносин між батьками і пластовими виховниками, наладнання кращого вишколу для пластових виховників, включення актуальних засобів у пластову систему і т. п. У висліді нарад запропоновано одноголосно як представника Пласт-приятів до КПСтаршини відомого широко громадянина і щирого приятеля пластової молоді інж. Р. Баранського. В загальному і представники Пласт-приятів і члени КПС ствердили конечність відбувати такі зустрічі для виміни думок і посилення співпраці, якнайчастіше.

Інформації в справі відшкодування

І. Повідомляємо всіх заінтересованих, що на внесок Дорадчого Комітету при уряді Високого Комісаря в справах відшкодування, до якого входить також представник ЗУАДК-у, реченець вношення прохань в цій справі продовжено до 31-го березня 1962. Тому всі ті особи, що були переслідувані нац. соціялістичним режимом і при цьому втратили своє здоров'я, або стали інвалідами і нездібними до праці — а дотепер ще такого подання не внесли, повинні якнайскорше зголоситися за інформаціями в цій справі до бюра Европейського Представництва ЗУАДК-у в Мюнхені.

Підкреслюємо, що 31 березня 1962 це вже останній реченець і він більше продовжений не буде. Право на відшкодування мають також ті особи, що були вивезені до Німеччини, в якій через переслідування потерпіли на здоров'ї. Щоб не спізнитися і не втратити такої нагоди і можливости, просимо зголоситися до бюра ЗАДК-у якнайскорше.

II. При цій нагоді повідомляємо, що частина наших людей, що внесла давніше прохання в цій справі, вже одержали зачети на відшкодування, яке їм буде пізніше признане в належній висоті. Всі інші одержать додаткові формуляри ч. 2., які мусять бути докладно заповнені та через наше бюро переслані Високому Комісарові в Женеві.

III. В справі прохань до „Бундесфервальтунґсамту" в Кельні, які треба внести до 31 грудня 1962, висилаємо кожному, хто до нас в цій справі зголосився, докладні інформації, що треба дальше робити.

Европейське Представництво ЗУАДК-у має тепер майже в кожній країні свого представника в справах відшкодування, що також на місці буде могти давати нашим людям поради і поміч в цих справах. Адреси представників вже були, або ще будуть проголошені в місцевій українській пресі.

У всіх важніших справах відшкодування просимо голоситися на наступну адресу:

Vereinigtes Ukrainisch-Amerikanisches Hilfskomitee, e. V., Muenchen 2, Augustenstrasse 46/III.

Европейське Представництво ЗУАДК-у

Українська хроніка

● **Українська Вільна Академія НАУК у ЗДА** влаштовує наукове засідання Комісії для вивчення історії української іміґрації в Америці, з доповіддю ред. Івана Світа п. н. „Життя і діяльність Агапія Гончаренка в новому освітленні". Засідання відбудеться в суботу 24 лютого 1962 року о 5 год. 30 хв. веч. в приміщенні Академії: 206 вест 100 вул., Ню Йорк.

● **В Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку** в п'ятницю дня 23 лютого ц. р., кінорежисер і фільмовий продуцент Юрій Тамарський, що проживав 15 років у Бразилії, висвітлить кольорові і звукові фільми про Бразилію: 1) Три столиці, 2) Індійці в Бразилії і 3) Дива Бразилії. Початок о год. 8-ій веч.

З НАШИХ БУДНІВ

КІНЕЦЬ СВІТУ НЕ ВІДБУВСЯ

Заповіджений на 5-го лютого індійськими астрологами кінець світу, як відомо, не відбувся, і життя на цьому земному подолі котиться втоптаним порядком: балі, забави проходять за пляном, а вечерниці „Червоної Калини" заповідаються такі, яких ще ніколи не бувало! Хто з дорогих земляків леліяв у серці надію, що як надійде „час - година" не треба буде платити федерального податку, хай попрощається з цими міражами... Втім, податкове бюро пана мецената Гуглевича теж хоче заробити.

Шановні ворожбити від кінця світу знову промахнулись, дай їм, Боже, здоров'я! Вони передбачали, що 5-го лютого цього року, якраз у навечір'я св. Оксани, Скорпіон проковтне Сонце, і так нашій Вселенній буде капут. Він роздумався і не проковтнув. Такі непорозуміння з астральними тілами не раз уже виникали, навіть в Старому Краю. Тут пригадаємо лише той несамовитий випадок, що трапився доброму козакові Чубові з „Ночі під Різдво" Миколи Гоголя... Тільки він, козак Чуб, ступив на поріг хати та розігнався до дяка на пиятику, — як тут тобі щасть-прасть! — і чорти вкрали з неба місяць! І багато було троблю в с. Диканьці, поки місяць віднайшовся, випавши чортові з кишені.

Якщо ми вже стоїмо близько астральних тіл та інших незбагненних сил природи, то треба відмітити, що на 5-го лютого теж діялись різні антиприродні речі. Наприклад, у Ню Йорку вдень підскочила температура до 56-ти ступнів, а вночі злетіла до 15-ти... Подруге, коли ми з другом Миколою, пізнім уже вечерком, виходили з „Лиса Микити", — раптом щось так страшно затріщало, аж Народний Дім захитався!

— Ого, починається! — шепнув Микола і перехрестився. — Починається кінець світу!

Потім виявилось, що це якийсь патріот так важко звалився по сходах, вертаючись із зустрічі з поневоленими народами...

Були ще й інші познаки на небі і на землі, з яких наші вже астрологи ворожили, що „час - година наступає". Наприклад, той факт, що скитальський народ так шаліє в цьому карнавалі! Або той несамовитий „твист"!.. „Ой, це недобре ворожить!" — крякуть по кутках петрушкуючі Кассандри... „Таке було у Львові перед вибухом другої світової війни", — остерігає в „Свободі" колега Олесь Лисяк.

Га! Хай діється воля неба... Як доносять найновіші комунікати, астрологи відложили кінець світу ще на сто років. Ну й гаразд. Поки там чорти вкрадуть місяць чи Скорпіон проковтне Сонце, потанцюймо собі культурно на вечерницях „Червоної Калини" та радіймо і веселімось, що світ ще існує, бо інакше наш славний астронавт не мав би довкола чого літати.

Ікер

З невимовним жалем ділимося сумною вісткою з України, з Рідними, Приятелями та Знайомими, що дня 9-го лютого 1962 року відійшов від нас, з Волі Всевишнього, у Вічність, на 82-му році життя, по повороті із заслання і по важкій недузі, наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

о. Михайло ГАНУШЕВСЬКИЙ

Священик-Ісповідник

б. Крилошанин Станиславівської Консисторії, член Парляментарної Репрезентації, просвітянський і кооперативний діяч.

Заупокійні Богослуження і Панахиди відправлено в день Похоронів, дня 11-го лютого 1962 р., в Ту Гіллс, Альберта, Канада, у Філядельфії, Па., в Сейр, Па., в Глен Ков, Н. Й., в Рочестері, Н. Й. і у Вунсакеті, Р. Ай.

У глибокому смутку і горю:

ДРУЖИНА, ДІТИ і ВНУКИ

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. Незабутнього ЗЕНОНА ВИННИЦЬКОГО

був. управителя народних шкіл

на Гуцульщині й у Вайсенбургу, Німеччина,

складаю $10.00 на цілі НТШ.

д-р М. МИЧКОВСЬКИЙ з Родиною

Уряд передбачає, що за 5 років всі американці матимуть протирадіяційні сховища

Вашингтон. — Асистент секретаря оборони в справах цивільної оборони Стюарт Л. Піттман, зізнаючи в Палатній підкомісії в справах військових операцій, заявив, що якщо Конгрес прийме урядовий плян цивільної оборони, то до п'ятьох років всі американці матимуть протирадіяційні сховища. Кошти цих сховищ мали б винести коло $6 більйонів, на що федеральний уряд мав би видати коло $3 більйонів. За 5 років, на думку Піттмана, мало б бути сховищ на 233,500,000 осіб. В 1967 році ЗДА мали б 195 мільйонів населення. Але сховища мусять бути готові на більше число населення, бо треба цих приміщень і на тих людей, що під час ворожої атаки будуть при праці, а не вдома в своїх помешканнях. Конґресмени критикували запроєктовані урядом сховища, але Піттман заявив, що навіть дешеві сховища кращі від жадних. Сховища мали б будувати за такою чергою: 1. коло 100 мільйонів місць в сховищах при школах, шпиталях і добродійних інституціях, 2. 70 мільйонів місць в сховищах при публічних і приватних урядових будинках і апартаментових домах, 3. 60 мільйонів при домах і інших приватних забудуваннях. Уряд проєктує в найближчому році видати на будову сховищ $450 мільйонів, які були б розділені між стейти пропорційно до числа їхнього населення.

Західня Німеччина виминає безпосередні розмови з Москвою

Москва. — Західньо - німецький уряд не відкинув одверто совєтського заклику до безпосередніх переговорів з Совєтським Союзом, зате сформулював свою відповідь так, що з неї виходить ясно, що він таких переговорів не бажає собі, поки Совєти не змінять свого становища в засадничій справі з'єдинення Німеччини. Західня Німеччина підтримує своє давнє становище, що не можна підписувати мирового договору з „двома Німеччинами", тільки з одним урядом Німеччини, з'єдиненої на базі вільних виборів на цілому її просторі. Західня Німеччина вимагає негайного покращання долі 17-х мільйонів німців у Східній Німеччині та висловлює бажання зберігання дальших контактів з Москвою дипломатичним шляхом. Ту Західньо - німецьку ноту привіз до Бонну амбасадор д-р Ганс Кроль, щоб вручити її Громикові. В справі Берліну Західня Німеччина взагалі не хоче безпосередньо говорити з Москвою, бо — мовляв — на терені Берліну чотири великодержави мають свої права і тому вони несуть відповідальність за долю Берліну.

Моряки із залоги літаконосця „Антайетем" приглядаються, як нищильник „Бейлі" поповнює — на водах Бермуди — своє пальне із запасів літаконосця. Обидва кораблі мають призначення виловити кабіну з астронавтом Гленном після відбутого ним лету в орбіті навколо Землі.

Презентація дебютанток на Вечерницях „Червоної Калини"

Щасливу думку реалізує на своїх щорічних вечерницях „Червона Калина". Представляє громадянству дебютанток, молодих панночок, що ще так недавно були малими дівчатками, та ось підросли і голосяться до рідної громади. Ідуть на першу в свойому житті велику забаву і тут, на окремо для них влаштованій церемонії, громада приймає їх в свої ряди. Вмовкає музика, вмовкає розбавлена публіка, а комітетовий урочистим голосом проголошує ім'я деякі особисті дані, ім'я її партнера. Погляди маси присутніх і світла лямп звернені на молоду особу, а серце її б'ється схвильовано, коли в сторону зібраних земляків похиляється її постать в офіційному уклоні. Публіка б'є браво, прихильно гомонить і після того молода особа може почувати себе частиною зібраного тут громадянства.

Цей момент видається молоденькій особі дуже важним. Може досі найважливішим в її житті, і він справді таким є. І то не тільки для тої молоденької особи, але він є преважливим моментом для українського громадянства також.

Ніколи не може бути забагато ниток, що ними хочемо пов'язати молоді особи з рідною громадою. Знаємо, як багато молодих людей губиться, від громади відстає. Топиться в чужому морі і рідне громадянство тратить їх з очей назавжди. Отже, презентація дебютанток є одною з таких ниток, що в'яже молоду українську дівчину з рідним середовищем. Ця нитка товариська, невимушена, але міцна. На ціле життя залишається в серці спомин з тієї першої забави і того приязного гомону, що її привітав. Забава „Червоної Калини" і всі подробиці презентації будуть пригадуватися частенько, а те громадянство, що тепло, оплесками і з радістю приняло між себе молоду дебютантку, стане їй рідне і близьке, і, можна надіятися, остане таким для неї на все життя.

„Червона Калина" репрезентує у нас традицію. Молода особа поцікавиться, що це таке, та „Червона Калина" і чи батьки, чи молодеча організація вияснять їй, що воно таке. Може візьме в руки котрусь із виданих „Червоною Калиною" книжок і зацікавиться прочитати, а дізнавшися, що члени „Червоної Калини" це бувші Січові Стрільці, напевно зрадіє, що серед такого оточення відбулося її прийняття до громади. Бувші Січові Стрільці, бувші вояки українських армій. Уявний „чар однострою" „старої війни" може і тут мати неостанній вплив на молоду дівчину...

Це потверджує досвід кількох минулих років і це, треба сподіватись, потвердять і цьогорічні вечерниці „Червоної Калини" вже тієї суботи, 24-го лютого, ввечері в залях Українського Народного Дому в Ню Йорку.

М. Д.

Зі спорту

ЛЕЩЕТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ УСЦАК

В суботу і неділю, 17 та 18 березня ц. р. відбудуться у Вайтфейс Мавнтен, Вілмінґтон, Н. Й., лещетарські змагання за першість Української Спортової Централі Америки і Канади, що їх організує Карпатський Лещетарський Клюб. Змагання ці відбудуться в конкуренціях чоловіків та жінок в з'їздовому бігу, слялюмі та в альпійській комбінації. Початок змагань в суботу 17-го березня, о год. 10 рано. Точніші інформації про ці змагання будуть подані в оголошеннях УСЦАК-у.

ВІДБИВАНКОВІ ПЕРШЕНСТВА СУАСТ — СХІД

В суботу і неділю 17 та 18 березня ц. р. відбудуться в Пасейку, Н. Дж., відбиванкові першенства Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств Сходу ЗДА. Це мають бути змагання конкуренцій чоловіків та жінок і в міру зголошень, юнаків та юначок. Подробиці про ці змагання будуть проголошені своєчасно в пресі.

Кубинські втікачі вишколюють військо в Ґватемалі

Ґватемаля. — Асошіейтед Пресс повідомляє з Ґватемалі, що кубинські втікачі вишколюють армію, за допомогою якої хочуть скинути диктаторський режим Фіделя Кастра. Але вони не можуть змобілізувати тієї армії тому, що не можуть дістати зброї від ЗДА. Але представники ґватемальського і вашинґтонського урядів заперечують, що в дійсності відбувається вишкіл кубинської повстанської армії. В квітні минулого року в Ґватемалі була вишкільна станиця для кубинських повстанців. Шефом нової визвольної кубинської армії є колишній командант кубинської армії 58-річний генерал Хозе Е. Педраза и Кабрера.

Лідер британських соціялістів визнає потребу атомових дослідів

Вашингтон. — Лідер опозиційної соціялістичної Партії Праці в Англії Гю Гейтскелл був на дво- і півгодинній авдієнції у президента Кеннеді в минулий понеділок і, вийшовши з Білого Дому склав знаменну заяву щодо майбутніх ядрових експериментів. Він признав, що такі експерименти в атмосфері потрібні, якщо вони мають служити тільки для збереження оборонної атомової сили, яка здержувала б ворога від наїзду, — якщо ті детонації переводились би з якнайбільшою увагою для населення, і якщо передтим Совєти мали б ще одну можливість погодитись на договір про припинення всяких ядрових дослідів. Гейтскелл висловив переконання, що ніхто не може заперечувати раціональність ядрових атмосферичних експериментів, якщо їх переводиться виключно для того, „щоб перешкодити атаці збоку Совєтського Союзу, або погрозам і шантажеві з тієї самої сторони". Зрештою, Гейтскелл відмовився виявити будь-які подробиці своєї довгої розмови з през. Кеннеді, а тільки виявив, що була між ними мова про Берлін, Німеччину і Спільний Господарський Ринок. Він солідаризувався із становищем през. Кеннеді і британського прем'єра Мекміллена, що Женевську конференцію роззброєння повинні відкрити 14 березня ц. р. міністри закордонних справ, а не голови урядів чи держав, як це пропонує Хрущов.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 25-го ЛЮТОГО 1962:

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Річні Збори Т-ва ім. С. Петлюри, Відд. 189, в год. 6:00 веч., в Укр. Горожан. Клюбі, — при Френклін вул. На порядку нарад: вибір нової Управи на 1962 рік та двох делеґатів на Конвенцію УНСоюзу. Побір вкладок від год. 1-2 по пол. Проситься довгуючих членів вирівняти вкладки. — Т. Тещук, предс.; П. Котельницький, секр.

JAMAICA PLAIN, Mass. — Місячні Збори Відд. 307, зараз по Службі Божій, в парохіяльній залі, при 146 Forest Hills St., в цілі вибору делеґата на 25-ту Конвенцію УНСоюзу. — Д. Ґалонжка, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Відд. 183, в год. 3:00 по пол., в УНДомі, в цілі вибору делеґата і заступника на 25 Конвенцію УНСоюзу. — П. Залуга, секр.

ЧЕТВЕР, 1-го БЕРЕЗНЯ 1962:

JERSEY CITY, N. J. — Річні Збори Т-ва „Свобода", Відд. 25, в год. 7:00 веч., в приміщенні УНСоюзу (Свобода). Порядок: звіти і вибір нової Управи на 1962 рік. По Річних Зборах відбудуться Місячні Збори для вибору делеґатів і заступників на 25-ту Конвенцію УНСоюзу. — Управа.

Посмертні згадки

Василь БІЛІНСЬКИЙ, — довголітній член і був. касир Б-ва св. о. Миколая, Відд. 175 УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер 9-го лютого 1962 р., на 70-му році життя. Покійний походив з села Пруси, повіт Самбір, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1910 р., а до УНСоюзу вступив 1915, для якого працював ціле своє життя. Полишив у смутку дружину Розалію, синів Петра і Володимира, 11 внуків, а в Рідному Краю: сестру і брата. Похорон відбувся з пох. заведення до церкви св. І. Хрестителя, в дні 13-го лютого 1962 р., а опісля на цвинтар St. Hedwig Cemetery. — Вічна Йому Память!

Управа

Михайло КАХНІЙ, — довголітній член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер 10-го лютого 1962 р., на 73-му році життя. Був дуже активним членом. Покійний походив із села Лисятичі, пов. Стрий, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Євдокію, 3 доньки: Анну, Марію і Ольгу, та 5 внуків. Похорон відбувся 13-го лютого 1962 р., з пох. заведення, при участі Родини, Членів Б-ва і Знайомих, до церкви св. І. Хрестителя, а опісля на цвинтар St. Hedwig's. — В. Й. П.!

П. Федик, секр.

Анна ПАНЧИШИН — членка і був. секретарка Відд. 269 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., померла дня 28-го січня 1962 р. Покійна народилася 1888 р. в селі Путятиці, пов. Рогатин, Зах. Україна. До ЗДА прибула 1914 р. Покійна була активною громадянкою і секретаркою Відділу понад 20 років. Покійна полишила 6 дітей: Стефана, Кейда, Майка, Дмитра, Петра, Ольгу, 15 внуків та 6 правнуків. Похорони відбулися в Рочестері, Н. Й., з пох. заведення до церкви св. Йосафата, а опісля на цвинтар Holy Sepulchre Cemetery. — Вічна Їй Пам'ять!

Управа

• РОЗШУКИ •

Лікар — Анна Павлівна ФЕДОРЕНКО
(дів. прізвище БУРЯК)
розшукує брат.
Зголоситися:
W. TARASCHENKO
196 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

ГРИЦЯ ОЛЕНИЧА,
зі села Прелуки, повіт Сянік, пошукує односельчанка.
Має для нього дуже цікаві відомості з дому від його родини. Останні вістки про нього були з Дітройту. Хто знає про нього, або він сам, хай зголоситься на адресу:
Анна ҐРЕСА
2520 Kingswood Street N. E.
N. Canton 20, Ohio

ТАРЗАН, ч. 4795. Вибираються в дорогу...

IN A DISTANT AFRICAN CITY, MR. AND MRS. CHARLES LAVER MADE ARRANGEMENTS FOR A SAFARI...
"OKAY, JOHNSON," SAID THE CLIENT. "YOU'VE GOT A JOB AS OUR GUIDE—"
"JUST THINK, JUNE," HE ADDED EXCITEDLY, "WE'RE OFF FOR BIG GAME TOMORROW!"
THE GIRL RECOILED. SPOKE COOLLY. "YOU THINK, CHARLES— WHAT CAN YOU POSSIBLY PROVE?"

У віддаленому африканському місті містер і місіс Чарлз Лейвер умовлялися в справі подорожі...

— Гаразд, Джонсоне, — сказав клієнт. — Ви дістали працю як наш провідник!

— Тільки подумай собі, Джюн, — він зворушливо додав. — Ми вибираємося завтра на велику дичину!

Дівчина відступила і холодно сказала. — Ви так гадаєте, Чарлзе... Що ви хочете цим показати?